શ્રી આર્ય નૈતિક નાટક સમાજ.

સતી મંજરી.

નાટકનાં ગાયનો તથા ટુંકસાર.

લેખક—મુનશી અબ્બાસઅલી સાહેબ

રચાવી, છપાવી, પ્રસિદ્ધ કરનાર

નકુભાઇ કાલુભાઇ શાહ

માલેક—શ્રી આર્ય નૈતિક નાટક સમાજ.

ઠે૦—બાલીવાલા ગ્રાન્ડ થીએટર તારદેવ.

પ્રિ૦—શંકર સખારામ ડાળે

—શ્રીસમર્થ વૈભવ પ્રેસ, ફણસવાડી ઘર-૮૦ મુંબઇ નં

કીમત રૂ। ૦-૧-૦

॥ ॐ ॥

શ્રી આર્ય નૈતિક નાટક સમાજ

સતી મંજરી.

નાટકના ગાયનો તથા ટુંક સાર.

લેખક—મુનશી અબ્બાસઅલી સાહેબ

નકુભાઈ કાલુભાઈ શાહ.

માલેક "શ્રી આર્ય નૈતિક નાટક સમાજ"

ઠે—તારદેવ બાલીવાલા ગ્રાંડ થીએટર, મુબઈ

વિક્રમ સંવત ૧૯૮૦. ઈ. સ. ૧૯૨૪.

આવૃત્તિ ૬ મી પ્રત ૫૦૦૦

કિંમત ૪ આના.

પાત્ર પરિચય

પુરૂષ વર્ગ

જુગલકીશોર—મંજરીનો પીતા
જલાલુદ્દીન—એક મુસલમાન યતીમ છોકરો
દયારામ—હિંદુ શરાફ જુગલકીશોરનો શાહુકર
રાયબહાદુર જાનકીનાથ—આગ્રાનો એક મશહુર શાહુકાર
કમરૂદ્દીન—એક મહશુર મુસલમાન સોદાગર
અમરનાથ—મંજરીનો પતિ
નયનાજી—જાનકીનાથનો મીત્ર અને ચંપાનો આશક (કાના મારવાડી)
ધનજીશા—જાનકીનાથનો વકીલ
અમરસીંગ—એક ભીલ
ઉધારચંદ—હીંદુ શરાફ ઉધારીમાં પાયમાલ થએલ
મરોડચંદ—ઉધારચંદનો મુનીમ
રોકડચંદ—ઉધારચંદનો જમાઇ

કલ્લન
શિવશંકર
નીકલસન
} ત્રણ કડકા જેન્ટલમેન

સ્ત્રી વર્ગ.

મંજરી—જુગલકીશોરની પુત્રી
લછમી—જાનકીનાથની સ્ત્રી
અજીજા—કમરૂદ્દીનની સ્રી
ચંપા—ઉધારચંદની ફેશનેબલ પુત્રી રોકડચંદની સ્રી.
જવાલા—ચંપાની દાસી
સિવાય—જડ્જ, પોલીસ, કમીશનર, સીપાઇઓ, લુટારાઓ, વિગેરે.

પ્રસ્તાવના.

પૂર્વ વૃત્તાંત.

Man proposes God disposes.

અયોધ્યા પ્રાંતના આગ્રા શહેરના રહેવાસી પંડીત જુગલ કિશોરની સ્ત્રી ભયંકર પ્લેગના દર્દથી ગુજરી ગઈ તેને એક ૭ માસની ઉમ્મરની દુધ પીતી છોકરી હતી જે ને જુગલકિશોરે મહા મેહનતે ઉછેરી હતી એ છોકરીનુ નામ "મંજરી" આ પ્રયોગની નાયકા, જે વખતે મંજરીની માતા મરી ગઈ તે વખતે જુગલકિશોરના મહોલ્લામાજ રહેનાર શમશુદિન નામના પંજાબીના કુટુંબને પણ ઝાલીમ પ્લેગે પોતાના પંઝામા ફસાવ્યુ, અને કાળની જાળમાથી તે પંજાબી કુટુંબમાથી એક વરસનો ફકત એકજ જલ્લાલુદ્દીન નામનો માસુમ છોકરો હૈયાત રહયો જુગલકિશોર જલાલના બાપનો મિત્ર હતો તેને જલ્લાલની કરૂણ હાલતની દયા આવી અને આ નિરાધાર બાળકને પોતાને ઘેર લાવી ઉછેરી મોટુ કર્યુ અને જલ્લાલ અને મંજરી એ જુગલના ઘરના બે અમુલ્ય રત્નો છે જલ્લાલને ઇસ્લામી તાલીમ આપી સાચો મુસલમાન બનાવ્યો છે તેમજ મંજરી હીંદુ કન્યા પણ ધર્મચુસ્ત છે કોમી તફાવત છતા બન્નેને એક બીજાપર સગા ભાઇ બ્હેન જેવો સાચો અને શુધ્ધ પ્રેમ છે અને એ પવિત્ર પ્રેમમા કોઇ પણ માણસ ધાર્મિક વિરૂદ્ધતા ઉપજાવી ન શકે એટલુ બન્નેનુ આત્મબળ છે આવી સમજણ આવે એટલી પુખ્ત ઉમ્મરના એ બન્ને જણ થયા ત્યારથી આ નાટકની શરૂઆત થાય છે

શ્રી

‘ સતી મંજરી. ’

નાટકનો પ્રવેશાનુક્રમ ટુંકસાર.

અંક ૧ લો

મંગળાચરણ.

પ્રવેશ ૧ લો—જુગલકિશોર, દયારામ નામના સાહુકારનો કરજદાર છે દયારામ પોતાનુ લેણુ વસુલ કરવા જુગલકિશોર ઉપર સખ્ત તકાજો કરે છે તેથી જુગલકિશોર લાચાર થઈ પોતાના જુના મીત્ર રાયબહાદુર જાનકીનાથ પાસે ચાર હજાર રૂપીઆની મદદ માગે છે જાનકીનાથ આઠ દીવસને વાયદે રૂપીઆ આપે છે, અને જામનગીરીમા તેટલી મુદત માટે મંજરી પોતાની સાથે લઈ જવાની માગણી કરે છે જુગલકિશોર તથા જલ્લાલુદ્દિનના હૃદય આ વાત સાભળી કંપી ઉઠે છે સતી મંજરી પોતાના બાપની કરજદારીની ચિન્તા દૂર કરવાના વિચારથી જાનકીનાથની સ્ત્રીની સેવા કરવા માટે તૈયાર થાય છે જલ્લાલ પોતાની બ્હેન મંજરીને બદલે પોતાને સાથે લઈ જવા જાનકીનાથને સમજાવે છે પણ જાનકીનાથને મુસલમાનથી નફરત છે તેથી જાનકીનાથ મંજરીનેજ પોતાની સાથે લઇ જાય છે પોતાના પાલક પિતાનુ કરજ અદા

કરવા તથા પોતાની ધર્મ બ્હેનનુ દુખ ટાળવા જલ્લાલ પોતાની ઇસ્લામી કોમ પાસે ભીખ માગવા જાય છે પંડિત જુગલકિશોર તેને જતા રોકે છે પણ ધર્માભિમાની જલ્લાલ મગરૂરીથી કહે છે કે —

ગયરતે કોમી અગર ગરમા ગઈ ઈસ્લામકી
કયા હજારોકા બયા લાખો હુય કીમતનામકી
જાતે દેખેગે યતીમે કોમકી બેહબુદકા
ઝટ ઉગલ દેગે દફીને દોલતે મેહમુદકા

પ્રવેશ ૨ જો—ઉધારચંદ શેઠની પુત્રી ચંપાના પોતાના લગ્ન સંબંધી વિચાર, દાસી ખબર આપે છે કે તમારા ઉપર આશક પડેલો કાણો મારવાડી નથનાજી હમેશની માફક આજ પણ બહાર ઉભો છે ચંપા તેને અંદર બોલાવે છે ને બનાવીને કહાડી મુકે છે બાદ ઉધારચંદ પોતાની ફેશનેબલ છોકરીને કોઈ પૈસાદાર સાથે પરણાવવાનો દગન કરે છે પોતાના મુનીમ મગોડચંદનો રોકડચંદ નામના કરોડપતિનો કાગળ સંભળાવે છે અને ચંપાને તેની સાથે પરણવાનુ ઠરે છે

પ્રવેશ ૩ જો —જલ્લાલ ચાર હજાર રૂપીયા માગવા જાય છે યંગ મુસ્લીમ એસોસીએશન (Young Muslim Association) નો સીપાઈ મળે છે અને તેને જલ્લાલ પોતાનો ઇરાદો જાહેર કરે છે સીપાઈ પોતાનો પટો તેને પહેરાવી પોતાની જગ. ઉપર એસોસીએશનના જલસામા જવાની તરકીબ બતાવે છે મંજરી પણ જાનકીનાથની સ્ત્રી લક્ષ્મીના મેલા કપડા ધોવા માટે

નદી ઉપર જતી હોય છે ત્યા અચાનક પોતાનો ભાઇ જલ્લાલ મળે છે ભાઈ બ્હેનની દુખભરી વાતચીત

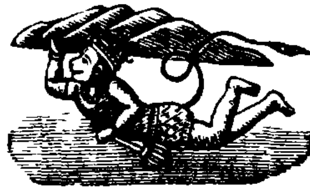
પ્રવેશ ૪ થો—યગ મુસ્લીમ એસોસીએશનમા કોમી આબરૂના સવાલ માટે જલ્લાલુદીને કરેલી જાણવાજોગ હીમાયતથી ખુશી થઇ કમરૂદીન નામનો એક મશહુર વેપારી જલ્લાલુદીનને ચાર હજારને બદલે આઠ હજાર રૂપીઆ આપે છે પાક પરવરદિગારની શુક્ર ગુજારી કરતો જલાલ હસ્તે ચહેરે પોતાના પાલક પિતાનુ કરજ આપવા પાછો ફરે છે

પ્રવેશ ૫ મો—ચપાના લગ્ન રોકડચદ સાથે થવાના છે, એ વાત કાણા મારવાડી નયનાજીના જાણવામા આવ્યાથી નયનાજી રોકડચદ બનીને આવે છે અને સાચા રોકડચદનો સામાન લાવનાર હેલકરીને ઉધારચદના ઘરનુ ભલતુ ઠેકાણુ બતવી ઠગે છે અને રોકડચદને પણ તેવીજ રીતે ઠગી બીજે ઠેકાણે મોકલે છે પોતે રોકડચદ તરીકે ઓળખાઇને પરણવા તૈયાર થાય છે લગ્નની તૈયારી

પ્રવેશ ૬ ઠો—" **Pride has a fall** " આજે હુતાશણીનો તહેવાર હોવાથી જાનકીનાથને ઘેર રગની રેલછેલ થઈ રહી છે ત્યા પડિત જુગલકિશોર પોતાની પુત્રી મજરીને મળવા આવે છે જાનકીનાથ તથા તેની પત્ની લક્ષ્મી જુગલકિશોરને ગાળો આપી ધક્કા મારી બહાર કાઢેછે જુગલ નિરાશ થાય છે અને પોતાની કકળતી આતરડીથી શ્રાપ આપી ચાલ્યે,

જાય છે મજરી પોતાના પિતાનો અવાજ સાભળી આવે છે પણ બાપને ન જોતા પોતાની શેઠાણી લક્ષ્મીને હકીકત પુછે છે લક્ષ્મી જવાબ આપવાને બદલે તેના ઉપર ચીડાય છે અને મજરીને પગ ચાપવા બેસવાનો હુકમ કરી પોતે સુઇ જાય છે જાનકીનાથ પણ શરાબની ધૂનમા સુઇ ગયો છે લૂટારાઓ આવે છે મંજરી પાસે તીજોરીની ચાવીઓ માગે છે મજરી લક્ષ્મીને જગાડે છે લક્ષ્મી અને લૂટારાઓની રકઝક થાય છે તે દરમ્યાન મજરી પોલીસ કમીશ્નરને ટેલીફોનથી ખબર આપે છે લૂટારાઓ લક્ષ્મીને બેજાન કરે છે મજરી સફાઇથી લૂટારાની પીસ્તોલ પોતાના કબજામા લે છે અને એક બે લૂટારૂઓ મારે છે બીજા લૂટારૂઓ મજરીને ઘેરી લે છે પોલીસની મદદ આવી પહોચે છે લૂટારૂઓ પકડાય છે અને મજરીને તેના બહાદુરી ભરેલા કામ માટે પોલીસ અમલદાર તરફથી-'શ્રીમતી'નો બેતાબ ઇનાયત કરવામા આવે છે

ડ્રોપ--૧ લો.

અંક ૨ જો.

પ્રવેશ ૧ લો.—મંજરી તથા સાહેલીઓનો હાસ્ય વિનોદ આવી પડેલી આફત ટાળવા અને જાનકીનાથ પાસેથી ઇજ્જત-સર છુટી થવા પ્રભુપર ભરોસો રાખી મંજરી સત્યાગ્રહ વ્રત લે છે તેણે ચાર દિવસથી અન્ન જળ પણ તજ્યા છે અને પોતાની સત્યતા નિભાવવા પ્રભુ ભકતીમા લીન બની ગઈ છે, સત્યના બેલી પરમાત્મા શ્રીકૃષ્ણ દર્શન દે છે, અને મંજરીને ઉપદેશ આપે છે કે "સંકટથી સત્યતની કસોટી થાય છે અને સહનશીલતા એજ આત્મોન્નતિનો સાચો માર્ગ છે વળી સત્યાગ્રહી જીવોનો તો સદાય વિજય થાય છે" આવા ઉપદેશ વચનોથી મંજરીને શાંત્વન દઇ ભગવાન શ્રીકૃષ્ણ અંતરધ્યાન થાય છે બાદ જાનકીનાથ આવે છે, મંજરી પાસે પ્રેમ માગણી કરે છે મંજરી જાનકીનાથને તુચ્છકારી કાઢે છે એટલામા જુગલ પણ આવી ચડે છે જાનકીનાથ પૈસા માગે છે અગર પૈસા ન આપી શકે તો મંજરીને સોપવાની માગણી કરે છે પંડિત જુગલકિશોર જાનકીનાથ પર ધીક્કારનો વરસાદ વરસાવે છે જાનકીનાથ ઉશ્કેરાઇને મંજરીના બાપની હાજરીમાજ મંજરીની લાજ લુટવા તૈયાર થાય છે જલ્લાલુદ્દીન આવે છે અને જાનકીનાથના પૈસા આપી દે છે, જાનકીનાથ પોતાના દાવનો પાસો હારમા પલટઈ જતો જોઇને તરતજ અગાઉથી બોલાવી છુપાવી રાખેલ

ભીલ અમરસીંહને બોલાવી જુગલને પીટાવે છે જુગલ બેભાન થઈ જાય છે આ અપકૃત્ય કરવાનો આરોપ જલાલ પર મુકવાના ઇરાદાથી જાનકીનાથ પોલીસને બોલાવે છે અને જનાલને જુગલના ખુની તરિકે પકડાવે છે

પ્રવેશ ૨ જો--નયનાજી તથા ચપાના વિવાહની ખુશાલીમા નાચ રગ થઈ રહેલ છે એટલામા ખરો રોકડચદ પોતાના સામાન સાથે આવી પહેચે છે આખર નયનાજીને ફજેતો અને રોકડ ચદના ચપા સાથે લગ્ન થાય છે

પ્રવેશ ૩ જો--જેલમા મજરી જલાલને મળવા આવે છે અને જલાલને ખબર આપે છે કે જાનકીનાથ હજી પોતાની ખરાબ નીયત છોડતો નથી જલાલ મજરીને કમરૂદીનને યા જઈ આશ્રય લેવા સલાહ આપે છે મજરી જાય છે બાદ જાનકીનાથ આવી જલાલને સમજાવે છે કે તુ જો મજરીને મારા સ્વાધીન કરે તો હુ તને આફતથી છોડાવવા શકતીમાન છુ પણ જલાલ પોતાની હઠ છોડતો નથી અને આવુ બદકામ કરી જીવના કરતા મરણુ વધારે પસદ કરી જાનકીનાથને ધીક્કારે છે

પ્રવેશ ૪ થો -કમરૂદીન તથા તેની સ્ત્રી અજીજાની જલ્લાલની નેક ટેક માટે વાતચીત બાદમા મજરીનુ આવવુ જલાલપર વિતેલુ વર્ણન કહી સભળાવવુ અને સોદાગર સ્ત્રી પુરૂષ મજરીને આશ્રય આપે છે જાનકીનાથ આવે છે કમરૂદીનને મજરીના કહેવા પર

ભરૂસો ન રાખવાનુ કહે છે છેવટ જાનકીનાથનુ નાસીપાસ થવુ અને બેઇજ્જત થઇ પાછા ફરવુ

પ્રવેશ ૫ મો—ઉધારચંદ નાદાર થઈ જવાથી કરજદારો હેરાન કરે છે ચંપા પાસેથી ઉધારચંદ ઘરેણા માગે છે પણ જમાઈનો માલ સસરાથી ન ખવાય એમ કહી ચંપા પોતાના ઘરેણા દાસી પાસે મંગાવી એક કબાટની અંદર છુપાય છે ઘરનો તમામ સામાન હરરાજ થઇ ગયો છે ફક્ત બે કબાટજ બાકી છે ચંપા કબાટ નબર એકમા છુપાય છે અને તે વાત નયનાજી જાણી જાય છે બાદ લીલામી આવી કબાટની હરરાજી કરે છે નયનાજી જે કબાટમા ચંપા છુપાઈ હતી તે કબાટ મનમાનતા નાણા આપી ખરીદે છે પાછળથી રોકડચંદ આવે છે અને ચંપાને બોલાવે છે દાસીને પૂછતા ખબર પડે છે કે ચંપા તે કબાટમા છુપાણી હતી કબાટ સાથે ચંપાનુ પણ લીલામ થયુ સમજી બધા અફસોસ કરે છે

પ્રવેશ ૬ ઠો—જાનકીનાથ પોતાના વકીલ ધનજીશાને જુગલના કેસમા નયનાજીને પોતાના તરફથી સાક્ષી આપવા સમજાવવાનુ કહે છે નયનાજી આવે છે ધનજીશા તેને શી રીતે સાક્ષી આપવી તે સમજાવે છે અને કોરટમા જુબાની આપતી વખતે બોલવાની હકીકત નયનાજીની વહી (નોટબુક) મા લખી આપે છે

પ્રવેશ ૭ મો—મરોડચંદ દીલ્લીમા શરાફીની નાની દુકાન ખોલી બેઠો છે, માણસો પોતાની ચીજો ગીરો મુકવા આવે છે.

પ્રવેશ ૮ મો—કોર્ટમા નયનાજીની સાક્ષીથી જુગલના ખુનના કેસનો રંગ બદલાઈ અને જાનકીનાથજ દોષીત ઠરે છે અમરસીંગ ભીલ ઉપર વારંટ નીકળે છે અને જાનકીનાથને રૂપીઆ પચીસ હજારની જમાનતપર છુટો કરવામા આવે છે

---

* અંક ૩ જો. *

પ્રવેશ ૧ લો—જુગલકિશોરનુ ખુન કરનાર અમરસીંહ ભીલનો ફાસીનો દીવસ હોવાથી તેના બાળકોનો કરૂણાજનક વિલાપ જાનકીનાથનુ આશ્વાસન અમરસીંહ ભીલની જાનકીનાથ પાસે પોતાના બાળબચ્ચાના પાલનની માગણી એટલામા અચાનક જુગલકિશોર અપકારનો બદલો ઉપકારથી વાળી અમરસીંહને માજીસ્ટ્રેટ મારફત છુટો કરાવે છે.

પ્રવેશ ૨ જો—ચંપા તથા રોકડચંદની અંગ્રેજી નહિ બોલવા વિષે ગડબડ નયનાજીનુ આવી છુપાવુ દીલ્લીની દુકાન બંધ કરી-મરોડચંદનુ રોકડચંદ પાસે ધંધા માટે આવવુ રોકડચંદ મરોડ-ચંદને લઈ જોધાબાઈ નાયકાને ત્યા ગાયન સાભળવા જાય છે. સમયનો લાભ લઈ રોકડચંદ જોધાબાઈ નાયકાને ત્યા જાય આવે છે એમ કહી નયનાજી ચંપાને ઉશ્કેરે છે અને સત્યાસત્યની ખાત્રી માટે જોધાને ત્યા જાય છે.

પ્રવેશ ૩ જો—મજરી તથા સખીઓનો હાસ્ય વિનોદ થઇ રહેલો છે ત્યા અમરનાથ કે જેના લગ્ન મજરી સાથે થવાના છે તેનુ અચાનક આવવુ બન્નેનો મીઠો પ્રેમ વિનોદ અમરનાથનુ જવુ જાનકીનાથનુ આવવુ મજરીને કમરૂદ્દીનને છોડી પોતાને ત્યા આવવા સમજાવવુ આખર બળાત્કાની રકઝક થાય છે ત્ય જલ્લાલુદ્દીન આવી ચડે છે જાનકીનાથને ધીકકારે છે બન્નેની લડાઈ થાય છે જાનકીનાથ પોતાના હાથેજ જખમી થય છે અને પોતાના પાપનો પસ્તાવો કરી મરણ શરણ થાય છે

પ્રવેશ ૪ થો—નયનાજીએ ચપાને રોકડચદ જોધાબાઇને ત્યા ગયેલ તેની ખાત્રી આપી જેથી ચપા ગુસ્સે થઈ બાપને ઘેર જવા તેયાર થાય છે રોકડચદ આવે છે અને ચપાને ઉશ્કેરાયલી જોઇ રોકડચદ નયનાજીને સમજાવવા કહે છે આખરે આ બધો પ્રપચ નયનાજીનો છે એમ સમજ પડતા નયનાજીને જોડા મારી ઘરમાથી કાઢી મુકે છે અને દપતી મળી જાય છે

પ્રવેશ ૫ મો—જુગલકિશોર તથા કમરૂદ્દીન મળી મજરીના લગ્ન ઓનરેબલ કૈલાસનાથના પુત્ર અમરનાથ સાથે કરે છે એટલામા જલ્લાલુદ્દીન આવી પહોચે છે અને પોતાને ઇસ્લામા કોમ તરફથી ઇસ્લામી મીશનરીનો મોટો હોદ્દો અર્પણ કરવામા આવ્યો અને દીલ્લીમા ઓલ ઇન્ડીયા મુસ્લીમ આફ્રેનજની સ્થાપના થઇ તેની વધાઈ આપે છે

શાન્તિ ! શાન્તિ !! શાન્તિ !!!

શ્રી

સતી-મંજરી

નાટકનાં ગાયનો

પ્રાર્થના.

છય્યાં તોરિ હુગ છવારે
નયનનટો બનાવો ઘર આવો
પીયા બનૈયા તુમ બીન બીતી
ઘોર મોરે પ્રાન, છીન આતો
રીઝાવો જીલાવો
પીર ધીર ના પાયે આન સજન મીલ જાયે
જાઓ લાઓ પીયાકો બુલાઓ
પ્યારેપે પ્રાણ બલહારિ
ગુનસે ધુનસે હુ પુકાર—છય્યા

મજરી— ૧

તુહી હરે દુખવા હમરા સબ
દીયા દુખ તુહી કહયોના જાય–તુહી.
જીસબીધ હરી રાખે સુખહી ચીનત
અનગુન જીયરવા નિતહી ગભરાવે–તુહી.

ચંપા— ૨

મૈયતો લન્ડનસે પૌડર મંગાવુંગી
ઉસ્સે જોબનકી બ્યુટી બડહાવુંગી
કોસમેટીકસે બાલ મય બનાવુંગી
વોટ યૂ સે (What you say)
રહે ન કોઈ સ્ટાઈલમે કસર માય ડીયર
ફીરૂંગી રોજ ઈધર ઔર–ઉધર માઇ ડીઅર
બોલો બોલો પ્યારે જીયા કયસી બની લેડી
લાઉ ગલેકી એક નેકલેસ હાં મયતો

ચંપા–નયનાજી— ૩

જારે કાને લાલા આંખ ના મારરે
હત્યારરે પુરે અત્યારરે
માથેકી ખીડકી એક બંદ હુઈ હય
ઉસકા તુ ખોલ કીવાડરે
આંખ હય કાની પછી પ્રેમકા જખમી
પીંજરેમે પલ... ...લારે—જારે

જલાલુદ્દીન— ૪

જર્રોમે તેરે નુરકી જલવા નુમાઈ હય
છોટમે છોટી શાન બડી બનકે આઈ હય
મુસ્લિમ તો મર મીટે થે તેરે નામપાકપર
પર તુને અચ્છી આબરૂ ઉનકી મીટાઈ હય
ભૂલાહે તુ તો જાનકે હમ જાન દેતે હય
યે અપને આશકોં સે તેરી કર્જ અદાઈ હય

મજરી— ૫

જો તન લાગે પીર પ્રભુ વો તનહિ જાને પીર
ઔર ન જાને સાર કોઈ યા તુમ જાનો રઘુબીર
તૂમ જાનો રઘુબીર પીરકો ફીર કયુ બેર લગાઈ
બેગ ખબર લો દુખીઆરીકી ઘોર ઘટા હય છાઈ
મોરી સુધ લે હે શ્યામ કાહેકો બીસાર દીની
કાહેકો ન આયે ધામ.
અયસે બેકદર નાહી તુમહો-દુ ખકોહરો-મોરી

ચપા— ૬

મોરી ફૂલી ફુલી જવાનીકી બગિયાં
અબ કોઈ આયે માલી રગ રસીયા
કચ્ચી કચ્ચી ઉભરી અનારોકી કલીયાં
જયસે મટકીપે ધરા હો ગરવા
એક દીન પુછા ભવોંસે નજરને

કૌન હુમ દોનોંમે તેજ હય બડકે
એક ગલા કાટે તો એક દીલ છેદે
કહા મયેને દોનો બહાવે લહુ નદીયાં

સહેલીયા— ૭

બીનતી કરકે હાર્ગઈ માનત નાહી કન્હાઇ
સારી અયરસી રંગદી અંગ હય દેત દીખાઈ
કાહેકો ડાલે રંગ શ્યામરે સુન બંસીવાલે
મુખસે ન બોલે કહાના મુખસે ન બોલે— -કાહેકો
ચલા જારે ઢીટ કન્હાઇ રંગ ડાલી ચોલી પરાઈ
બાગ જોરી બાર બારકી
બડે ભોલે ભાલેહો સુખ ધામરે સુન બંસી વાલે

મંજરી— ૮

હમરી કદર અજબ ઘટાઈ
અબ જીયાસે મોરે પ્રભુજી
નિરંખનકી બુધ બિરમાઈ—હમરી
સભીરે સભીગે દીયા બે પરકો ચરકા
સકલ હટિલે હરખ્યા એ નયન ફરકા
તારો નાવ મોરી તુહી કન્હીયારે
મંજરી ડરત તોરી ગીરધારી

——:॥૦॥:——

અંક ૨ જો.

૦

સહેલીયાં——   ૯

સગી સગી હુય જમ બેનો બીચાગો નાર
જાજા સખી મતકર બાતે કરકર બતાવે ચાતુર
વાહવાહ બાજી માન કમ મત કર ઝમાગ
સુનાઓ ગુનકીહી ધુન ગત
હરીનામ જુટામાન નાગયે જગપર તનઆદર ગુનમાન-સગી

મંજરી——   ૧૦

ભકત બેચેન હો ક્યુ કર તુંરે આરામ રહે
આગઈ શામ ચલા આર ... શામ રહે
હુ બને છેદા હુય યે મન રંજસે સુખા હુય બદન
અબ તેરે મુખસે લગી બન ગઈ યે ગ્યામ રહે
લાજ ક્યા આપની ગવા લે યે ગવ સે બતલા
દાસી લુટજાય તુ બેહુદમે આંગરામ રહે
નામ લેવા હુ નહી નામ કનાઈ ગીરધર
આપકી મંજરીકે નામકા કુરબ નામ રહે

શ્રી કૃષ્ણ——   ૧૧

ઉઠ જાગ મુસાફર રયન ગઈ
... રવી થાલમે કેસર લાયા હય
તારે માથે તિલક કરનેક લીયે

બુદ્ધ કૃષ્ણ કન્હૈયા આયા હય
જીસ નયનમે જોતી સ્વરૂપ રહે
ઉસ નયનમે નીર સમાયા હય
તેરે જલસે જલા હય યે પ્રેમ દીયા
ક્યા ખૂબ દીયા યેહ જલાયા હય

બરાતને— ૧૨

મારા મોહનજીરે થારે બેગારે આજો
કોઇ લાજોરે ગુજરાતી ચુડો
કે હાથે સોહે રૂડો
કહી ચુડો લાજો ચીપ વડાજો ઝાંઝરીયા ઝમકાજો
મુઝ મૃગ નયનીરી
ગરજ પડે તો મોંગા મોતી લાજો--મારા મોહનજી

બરાતને— ૧૩

માલ મોગરેકા બના ચમ્પાકા સેહરા
ગુંધલાયા બેગન રોકડચંદ સેહરા
તાર ચાંદનિકા બના ચદાકા સેહરા
બાંધ આયા જુતોકા રોકડચંદ સેહરા
દુલ્હાકે કાન બડે કેલેકે પાતસે
ગધેકો સીગાર દીયા ડારકે ગજરા-ગુંધલાયા

મંજરી— ૧૪

અયે અરબ કે દેવતા જાતી હુ મુસ્લિમ દ્વારમે
કરતી આરાધન તેરા ફરિયાદકે આકારમે

મુશ્કિલે આસાન કરદેના દયા આશીનકી
[illegible] સામે સનમ [illegible] ઔર જલાલુદ્દીનકી

ગઝલ - ૧૫

પીકે હમ તુમ જો ચલે ઝુમતે મયખાનેસે
ઝુક [illegible] કી [illegible] પયમાનેસે
[illegible] મરતી ભરા આંખ
મીનતી [illegible] હુવે પયમાનેસે
પીતુ [illegible] આગ્યુ ને રલયાર
[illegible] પય [illegible] નયનુ [illegible] ચીક વીચ બેઠંઘ
આ મેરે [illegible] અખીયાંની વે આગ્યુને
રલયાર

યાર ગયા ને [illegible] આયા પતાન દસીયા ખત ન પાયા
[illegible] પીયા [illegible] ગખિયાની વે
આગ્યુને રલયાર

ભજન - 1

[illegible] દરિયા [illegible] નીગરાહ અબલાકી
[illegible] રામ રાજાકી
[illegible] સુરાખ [illegible] હો ગઈ કાંચ
[illegible] અબદોહ યે નારી કન્હૈયાકી
બ્રાહમન હો ગયે [illegible] નહી હય છત્ર ક્ષત્રીકી
મુસલમાના તુંમ્હી [illegible] મદદકો એક કન્યાકી

મંજરી— ૧૭

ગરીબોપર દયા રખ્ખે તવ ગર હોતો અયસેહો
જો ટૂટી નાવ તયેગયે સમુદર હોતો અયસેહો
સમજતેથે જીન્હે દુશ્મન વો અપને હોતે જાતે હુયે
ગરીબોંકે મુસીબતમે મુ[illegible]ર હોતે અયસેહો
ખુશીમે સાથ દેને વાલે હુયે [illegible] જમાનેમે
બીપતકે વકત જો દેવે બી[illegible] હોના અયસેહો

મરોડચંદ— ૧૮

બચ્ચા સોચલેરે ડન્ડે હી [illegible] સીખ[illegible] રહેના
છત્રી બનકર છાઉમે રખ્ખ્ત હી[illegible] સે [illegible]
હાથ જોડુ હુ યારો આગ[illegible] ડન્ડે—બચ્ચા
ભાઈકા તુ ડન્ડા હુય એ[illegible] મ[illegible] [illegible] આયા
ઝગડા મત કરવાના કોઈ દેનો [illegible] હુય [illegible]ડે—બચ્ચા
અલ્લાહ વાલે ડન્ડેમે સીખ રહેના હકીક લોટ
ઉછલ ઉછલ કર બાત ન કરના [illegible] છોટ—બચ્ચા
સાહેબકી પતલુન હયેતુ આન [illegible]માનકા ડન્ડા
સાહેબ દેવે ઔર તુ લેવે [illegible]શી ડંડા
ભાઈ સોચલેરે પતુલન હીલક મીલકર રહેના

અંક ૩ જો.

અમરસીહકે બાગમે ૧૯

ધૈર્ય પીતાજી રખના હોગા
મરના અંત હરેક પર જાના
અમર નિગ્જન હરેકા જાના
આજ ચલે તુમ હમભી આયે
કાલ સરાયે ગોયે જાયે
કર્મ બડા બલવાત—ધૈર્ય
વાહી બીગાડે વાહી બનાયે
સપના જીવન સબકા દીખાયે
ધર્મ કા હે નીરવાન—ધૈર્ય

ચપા-- ૨૦

પીલી પડ ગઈ નેનાકે બોલનસે
ગેજ સીખાએ મોહે સાથ ચલનેકા
બોલી હજાર બાર સાથ છોડદે
નીડર ઈધર આકર બતીયાં
સરી અસર કરતી ધતીયાં
ચતુરા અચલ ચાલ—પીલી પડગઈ.

ચ પા—નયનાજી— ૨૧

જરા દેખતો ચલકર હાં
સાથ લેલીજે હન્ટર હા
ગયા ૨ડીકે ઘરપર હાં
તુમ મરતી હો ઉસપર—હાં
જોધા કે ઘરમે મારૂગી ઠોંસે
જુઠા પ્યાર કીયા રામ ભરોસે
જરા મગવા લો મોટર હાં
ટાયર હો ગયા પક્ચર .હા

મ જરી— ૨૨

ગાએ ભગની ભગત તોરે ભજન બનાએ
સબકી બહીયાં ગહે તુહી
બીન ભગત નૈયા પાયે નહી તીર
પલમે બસે તૂજો અતરમે
ધીર રહેત ઉસ ચિત ચયતનમે
ચેત ચીતારો વાહી હરે પીર

સહેલીયાં, મ જરી— ૨૩

કયસે ચાતુર સુદર હયે તેરી જુલ્ફોં કે બાલ
પ્યારે પીયાંકો ફસાંયે સતાયેગે
એ સતાઓના જી જલાઓના—કા

મારે જોબનકા ગુલ્શન હય ફૂલા
કોઈ બુલબુલ ઝુલે પ્રેમ ઝુલા
છોડો છોડો છેડકીયે બાત
દેખો દેખો ફીર અદા દીખાત
ભોલા ભાલા હય બાલાકા ઈતનાસા મન
વાંકા ઓ છે બચનસે લજાઓના—કયસે

મંજરી—સહેલીયાં—અમરનાથ ૨૪

બચાંને દર્દ મહુબ્બત નકરસકા દિલકા
તુમ આયે સામને જાતા રહા ગીલા દિલકા
જાદુ ચલા હય તુમ્હારા
જીના હુવા હય મુશ્કિલ
બચનેકા ક્યા હય ચારા
કયા સુંદર પ્યારી મારા
શએર)
જો તુમ ચલે ન રહા કોઈ આસરા દિલકા
મુઆફ કીજીએ, સાહબ કહાસુના દિલકા
છોડ ન જાના, કરકે બહાના
ભૂલ ન જાના, ફીર કબ આના
મંજરી ન કરના ગીલા રંજ ઉઠા
ભૂલુ ન તુમકો મંયે જરા—જાદુ ચલા

શે મ ન—ચ ૨૫

દેસી જુતે મારો યાર
સર મેરા હય ફેશનદાર
ફ્યશનકી હયે યે ફીટકાર
નયના કાની આંખ તો માર
કાની આંખકો ફોડો યારો
મરે હુવે કો ઔર ન મારો
ધક્કે દો જુતા પટકારો
Twinkle Twinkle Little Star
How I wonder what You Are
ટવીંકલ ટવીંકલ લાટલ સ્ટાર
હાઉ આઈ વન્ડર વાટ અ યુરા

સમાપ્ત

✥ જાહેર ખબર. ✥

નીચે લખેલા પુસ્તકો શ્રી આર્ય નૈતિક નાટક સમાજના મુકામ જ્યાં હોય ત્યાંથી મળશે માટે જેઓ સદ્ગૃહસ્થને જોઈતા હોય તેઓએ એ રોકડી કીમતે મગાવી લેવા વી. પી. થી મોકલવામાં આવશે નહી.

ચોપડીના નામ	કીમત	ચોપડીના નામ	કીમત
૧ બેધારી તલવાર	૦-૬-૦	૨૦ મનહર મેના	[illegible]
૨ બ્રહ્મર્ષિ વિશ્વમિત્ર	૦-૬-૦	૨૧ જોરે જામનીર	૦-૪
૩ સરોજની	૦-૪-૦	૨૨ શ્રી જયમતી	૦-૪
૪ પરશુરામ	૦-૪-૦	૨૩ ગૌરી પુત્રવા	-૪
૫ ઇન્દ્રાવતી	૦-૪-૦	૨૪ કનક ક્યારો	-૦
૬ સરસ્વતીચંદ્ર	-૪-૦	૨૫ વિક્રમી કનાપી	-૪
૭ સતી તોરલ	૦-૪-૦	૨૬ અમર લક્ષ્મી	૦-૪
૮ પુત્રરત્ન પુંડલીક	૦-૦-૦	૨૭ પીથા ભગત	૦-૪-૦
૯ સતી પદ્માવતી	-૪-૦	૨૮ હોથલ પદ્મીણી	
૧૦ સૂર્ય કુમારી	-૪-૦	૨૯ જેસલ તોરલ	-૪-૦
૧૧ મદન મેવા	૦-૪-	૩૦ બીરબલ બાદશાહ	-૪-
૧૨ 'રા' માંડલીક	-૪-	૩૧ પ્રવીણ સાગર	-૪
૧૩ ઉત્રવિજય	-૪-	૩૨ રાજ લીલા	-૪
૧૪ સુરદાસ	-૪-૦	૩૩ મહારાજા શાન્તનુ	-૪-૦
૧૫ શ્રી ભક્તિવિજય	-૪-	૩૪ મનાવિક્રમમિત્ર	-૪-
૧૬ સુરેખા હરણ	૦-૪-૦	૩૫ વીર દુર્ગાદાસ	-૪-૦
૧૭ નાગર ભક્ત	૦-૪-૦	૩૬ સતી સરોજની (હીન્દી)	-
૧૮ નીલમ માણેક	-૪-૦	૩૭ મહાશ્વેતા કાદંબરી	૦-૮-૦
૧૯ યોગ કન્યા	-૩-૦	૩૮ ગામ સભાજી	-૪-૦

સંસાર લીલા ૦-૮-૦

નકુભાઇ કાળુભાઇ શાહ.

માલેક — **શ્રી આર્ય નૈતિક નાટક સમાજ**